

Samnanger kommune

Kontrollutvalet

ÅRSMELDING 2016

FOR KONTROLLUTVALET I

SAMNANGER KOMMUNE

1 **Føremål og oppgaver for kontrollutvalet**

I reglement for kontrollutvalet, som vart vedteke i kommunestyret 25.09.13, saman med reglement for dei andre politiske utvala i kommunen, står det om føremål og oppgaver:

«Hovudføremålet til kontrollutvalet er å medverka til at det er ålmenn tillit til at kommunen sine oppgaver vert løyst på best mogleg måte og i samsvar med gjeldande lover og forskrifter. Kontrollutvalet kan i prinsippet ta opp alle tilhøve ved kommunen si verksemd, så lenge det kan definerast som kontroll og tilsyn. Kontrollutvalet kan hos kommuneadministrasjonen, utan hinder av teieplikt, krevja alle opplysningar, utgreiingar eller alle dokument og gjera undersøkingar som det finn naudsynt for å gjennomføra oppgåvene.»

Kontrollutvalet har som oppgave å føre tilsyn med den kommunale forvaltninga, på kommunestyret sine vegne. Kontrollutvalet skal og sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Oppgåvene til utvalet omfattar alt innanfor tilsyn og kontroll, både rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. I «Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar» finn ein kva som er oppgåvene til kontrollutvalet.

2 **Samansetjing av kontrollutvalet**

Kontrollutvalet for perioden 2015 - 2019 er slik samansett:

Medlemmer:

Bright Olav Gåsdaal (Ap) – leiar
Vibeke Bohre Våge (H) - medlem

Vararepresentant for Ap, H, Krf og Mdg:

1. Gisle Gardar Øye (H)
2. Shirin Kvernes Kadoor (Ap)
3. Bjarne Hauge (Krf)

Anne Tandstad (Sp) – nestleiar
Øystein Foss (Bl) - medlem
Svein Verner Røseth (Frp) medlem

Vararepresentant for Bl, Frp og Sp:

1. Evelyn Frøland (Bl)
2. Roy Ove Eikedal (Sp)
3. Tor Henning Grønlien (Bl)
4. Marion Langhelle Pedersen (Frp)

I følge lova skal minst ein av medlemmane i kontrollutvalet vera medlem av kommunestyret. Bright Olav Gåsdaal er kommunestyremedlem.

3 **Om verksemda til kontrollutvalet i 2016**

- Kontrollutvalet hadde 4 ordinære møter i 2016, og handsama 49 saker.
- Kontrollutvalet har opne møter.
- Ordførar har møterett i kontrollutvalet og har møtt på dei fleste møta.
- Rådmann og andre tilsette i kommunen har møtt for å orientera til kontrollutvalet, når dei har vorte innkalla.
- Revisjonen har og møtt på møta i kontrollutvalet.
- Kontrollutvalet har fått tilgang til den informasjonen det vart bede om.

4 **Sekretariatsordninga**

I kommunelova § 77 pk.10 står det at kommunestyret skal sørgja for sekretærbistand til kontrollutvalet. Sekretærfunksjonen kan ikkje leggest til kommunen sin administrasjon.

Forskrift om kontrollutval § 20 seier at kommunestyret skal sørgja for at kontrollutvalet har sekretariatsteneste som tilfredsstillir utvalet sitt behov. Sekretariatet skal til ei kvar tid yte kontrollutvalet den bistand som kontrollutvalet har trong for.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune utfører sekretariatstenesta for kontrollutvalet i Samnanger kommune. Kari Nygard har vore sekretær på alle møta.

Forutan å vera sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune yter også sekretariat sekretariatstenester til kontrollutvala i desse kommunane: Samnanger, Stord, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes, Ulvik, Eidfjord, Kvam, Ullensvang, Odda, Voss, Fusa, Øygarden, Sund, og Fitjar.

5 **Revisjonstenesta**

Kontrollutvalet skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med den kommunale forvaltninga. Utvalet må halda seg orientert om kva saker revisjonen arbeider med, og føra tilsyn med at revisjonsarbeidet er å jour og føregår i samsvar med forskrift og vedtak.

Deloitte AS er revisor for Samnanger kommune. Tidlegare revisjonsavtale var gjeldande fram til og med 30.06.2016. Det vart gjennomført konkurranse og innhenting av tilbod på revisjonstenester for ny periode våren 2016. Etter anbodskonkurransen gjorde kommunestyret, etter tilråding frå kontrollutvalet, slikt vedtak i møte 12.05.2016.:

«Kommunestyret i Samnanger kommune vel Deloitte AS som revisor frå 01.07.2016 til 30.06.2020.

Deloitte har lagt fram revisjonsmelding, slik kravet er, samt rapportar og annan informasjon om revisjonen sitt arbeid.

På grunnlag av revisjonen sine rapportar, rekneskapsplan og annan informasjon, har utvalet ført tilsyn med at forvaltninga er i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og vedtak. Utvalet skal vidare i samarbeid med revisjonen gjennomføra ei systematisk vurdering av bruk og forvaltning av dei kommunale midlar, med utgangspunkt i oppgåver, ressursbruk og oppnådde resultat (forvaltningsrevisjon).

Til dagleg er det den valde revisor som utfører tilsynet og kontrollen mot kommunen, men kontrollutvalet har eit eige ansvar med å sjå til at arbeidet vert tilfredstillande utført. Kommunelova stiller krav om at utvalet sjølv må visa ei aktiv haldning. For å få utført det arbeid utvalet er pålagt, er ein avhengig av god kommunikasjon med kommunestyret, administrasjonen i kommunen og revisor. Samarbeidet har vore godt med dei aktuelle aktørar. Ansvarleg revisor har vore partner i Deloitte Bjarne Ryland, som i tråd med regleverket har lagt eigenvurdering for at Deloitte er uavhengig i høve til Samnanger kommune, fram for kontrollutvalet. Unni Renate Moe hjå Deloitte har vore utøvande rekneskapsrevisor, og er den som har møtt i slike saker i kontrollutvalet.

6 **Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)**

FKT er ein landsomfattande organisasjon som har som oppgåve å vera møte- og kompetanseplass for kontrollutvala og deira sekretariat. Kontrollutvalet i Samnanger kommune er medlem i FKT.

7 **Opplæring**

Dei fleste medlemmane i det nye kontrollutvalet deltok på folkevaldopplæring for kontrollutvala i Hordaland, som vart gjennomført på Solstrand i januar 2016.

Avtalen med revisor innheld og avtale om å gjennomføra diverse kurs i løpet av året, inntil 1 kursdag pr. år. Kontrollutvalet har fått korte kurs-sekvensar innan følgjande områder:

- Kommunerekneskap, samfunnsansvar, korrupsjon og habilitet.
- Kursa er gjennomført i samband med kontrollutvalsmøter i løpet av 2016.

8 **Samnanger kommune si heimeside og bruk av elektronisk møteinnkalling.**

Informasjon om kontrollutvalet på heimesida er lagt til rette på ein god måte. Kontrollutvalet har i løpet av 2016 hatt oppe til drøfting korleis informasjon som særleg gjeld kontrollutvalet kan tilretteleggast på ein god måte. Dette er følgd opp på ein god måte av administrasjonen, og innkallingar og møteprotokollar frå møta er lett tilgjengeleg på heimesida.

Kommunestyret, alle hovudutval, og også kontrollutvalet brukar lese Brett på møta og får elektronisk innkalling. For å nytta denne arbeidsmåten i politiske utval er det lagt godt til rette både med opplæring og tilrettelegging på heimesida.

9 **Arbeid med forvaltningsrevisjon.**

Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2020

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 10 om Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon lyd slik:

"Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter."

Deloitte AS har i 2016, på bestilling frå kontrollutvalet, leia arbeidet med analyse og plan for forvaltningsrevisjon i Samnanger kommune. I analysearbeidet vart både administrativ og politisk leining involvert. Vidare vart kontrollutvalet i sterk grad involvert, m.a. i 2 prosessmøte, som til slutt enda opp i at utvalet laga innstilling til kommunestyret på plan for forvaltningsrevisjon for 2016 – 2020. Planen vart vedteken i kommunestyremøte 15.12.2016.

9.1 Gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekt

Forvaltningsrevisjon er eit verktøy som kommunestyret og kontrollutvalet skal nytta for å sikre at kommunen på best mogleg måte tek omsyn til innbyggjarane sine behov og rettar.. Forvaltningsrevisjon er ein av dei pålagde oppgåvene til kontrollutvalet. I forskrift for kontrollutval står det at «*Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.*»

I 2014 vart det vedteke å gjennomføra forvaltningsrevisjon om «Internkontroll i Samnanger kommune». Arbeid med gjennomføring av forvaltningsrevisjonen vart utført på slutten av 2014 og første halvår 2015. Rapport etter arbeidet vart lagt fram for kommunestyret i møte 14.10.15. Det vart gjort slikt vedtak:

«Kommunestyret merkar seg det som kjem fram i rapport etter forvaltningsrevisjon av internkontroll i Samnanger kommune.

Kommunestyret ber rådmann syta for å:

- 1. Arbeide vidare med å sikre at internkontrollarbeidet har eit sterkt fokus i kommuneorganisasjonen.*
- 2. Sikre at tilrådingar som er gjeve i rapporten kapittel 6, knytt til overordna internkontroll, vert gjennomført.*
- 3. Sikre at tilrådingar som er gjeve i rapporten kapittel 6, knytt til internkontroll i støtteprosessar, vert gjennomført.*
- 4. Sikre at tilrådingar som er gjeve i rapporten kapittel 6, knytt til tenestespesifikk internkontroll, vert gjennomført. Kommunestyret vil at arbeid med å etablere lovpålagt internkontrollsystem i barnevernstenesta, slik det er krav om etter barnevernlova, vert prioritert.*
- 5. Sikre at tilsette får systematisk opplæring og støtte i bruk av internkontrollsystem, og at det vert etablert rutinar for leiinga sin gjennomgang av internkontrollsystemet.*
- 6. Lage ein handlingsplan innan 01.02.2016 til kommunestyret, med kopi til kontrollutvalet, som syner kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltak skal setjast i verk og kven som skal ha ansvar for iverksetjinga.»*

Kontrollutvalet fekk i møte 23.02.16 informasjon om arbeid med oppfølging av dei punkta som var påpeika etter forvaltningsrevisjonen. Rådmann la fram informasjonsnotat, både for kontrollutvalet og kommunestyret om oppfølgingsarbeidet. I notatet vert det gjort greie for korleis tiltaka er tenkt følgd opp. Nokre av tiltaka skulle gjennomførast i første halvår 2016, andre vart planlagt gjennomført i andre halvår 2016. Kontrollutvalet gjorde i møte 23.02.16 vedtak om å følgje opp og etterspørje informasjon om arbeid med å utbetra internkontrollen. Det er bede om ny orienteringssak i første møte i 2017.

9.2 Andre saker som kontrollutvalet har arbeidd med

I juni 2016 kom det henvending til kontrollutvalet frå grunneigarar i Aldalselva kraftverk om å sjå på handsaming av anke som var sendt inn i høve konsesjonsvedtak for Aldalselva kraftverk.

Saka vart først teke opp i kontrollutvalsmøte 15.09.16, og kontrollutvalet gjennomgjekk dei dokument som var oversende i saka. Ordførar var med under handsaminga og opplyste mellom anna om at saka ville bli teke opp til handsaming på nytt i kommunestyremøte

29.09.16. Etter drøfting vart det så konkludert med, og gjort vedtak om, at saka vart utsett og vert å ta opp til ny handsaming i kontrollutvalet sitt neste møte.

Kontrollutvalet handsama saka på nytt i møte 14.11.16. I møteprotokollen står følgjande:

«Utvalseiar gjekk gjennom saka og trekte fram dei moment som kontrollutvalet bør vurdere å få ein gjennomgang på. Det er særleg to spørsmål som bør få ein gjennomgang og utgreiast:

- *Er regelverket for habilitet følgt ?*
- *Er regelverk for sakshandsaming og delegasjon følgt ?*

Konklusjon etter drøfting vart at kontrollutvalet vil be Deloitte gjennomgå saka og leggja fram eit notat etter sin vurdering av spørsmålstillingane som er reist. Notatet med rapport etter gjennomgangen av saka skal leggjast fram for kontrollutvalet i første møte i 2017, og så sendast vidare til kommunestyret.»

Det vart fatta slikt vedtak:

1. «Kontrollutvalet ber om at Deloitte gjennomgår sak om «Klage på handsaming av sak om konsesjonsvedtak», ut frå dei spørsmålstillingar som er reist av kontrollutvalet.
2. Deloitte vert beden om å utarbeida ei prosjektskildring som viser spørsmålstillingane som skal gjennomgåast og ressursbruk til arbeidet. Rapport etter arbeidet skal leggjast fram for kontrollutvalet i første møte i 2017.
3. Utvalseiar i samråd med sekretariat får fullmakt til å godkjenne prosjektplan.»

Deloitte er nå i ferd med å gjennomgå saka. Rapport etter arbeidet vil bli lagt fram på eit av dei første møta i kontrollutvalet i 2017, og deretter vidaresendt til kommunestyret

10 Arbeid med selskapskontroll

Plan for selskapskontroll for perioden 2016 - 2020

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 13 Selskapskontroll lyd slik:

”Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskap m.m. Kontrollutvalget skal minst èn gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets veggen skal gjennomføre selskapskontroll.”

Deloitte AS har i 2016, på bestilling frå kontrollutvalet, leia arbeidet med analyse og plan for selskapskontroll i Samnanger kommune. I analysearbeidet vart både administrativ og politisk leiing involvert. Vidare vart kontrollutvalet i sterk grad involvert, m.a. i 2 prosessmøter, som til slutt enda opp i at utvalet laga innstilling til kommunestyret på plan for selskapskontroll for 2016 – 2020. Planen vart vedteken i tråd med innstillinga i kommunestyremøte 15.12.2016.

10.1 Gjennomføring av selskapskontrollar, oppfølgingsarbeid og bedriftsbesøk

Det er ikkje gjennomført selskapskontroll eller bedriftsbesøk i 2016 i nokon av dei selskap som kommunen har eigarskap i.

11 **Rekneskapsoversyn for kontroll- og tilsynsarbeid i 2016 (førebels).**

Konto (T)	Funksjon	Funksjon (T)	Rekneskap pr 14.12.16
Konsulenttenester (rekneskapsrevisjon)	1100	Revisjon	167 378
Betalt mva - komskompensasjon	1100	Revisjon	41 845
Momsrefusjon drift	1100	Revisjon	-41 845
	1100	Revisjon	167 378
Tapt arbeidsforteneste	1101	Kontrollutval	0
Møtegodtgjering	1101	Kontrollutval	50 355
Arbeidsgjevaravgift	1101	Kontrollutval	7 100
Faglitteratur, tidsskrift, avis	1101	Kontrollutval	400
Matvarer	1101	Kontrollutval	1 040
Kunngjeringar	1101	Kontrollutval	422
Kurs/ opplæring	1101	Kontrollutval	12 694
Skyss- og kostgodtgjering	1101	Kontrollutval	0
Kontingentar	1101	Kontrollutval	1 400
Konsulenttenester (bestilt arbeid til revisor – gjeld i hovedsak arbeid med utarbeiding av planar)	1101	Kontrollutval	133 900
Kjøp frå fylkeskommunen (sekretariatstenester)	1101	Kontrollutval	124 215
Betalt mva - komskompensasjon	1101	Kontrollutval	64 634
Momsrefusjon drift	1101	Kontrollutval	-64 634
	1101	Kontrollutval	331 526
			498 904

12 **Arbeid med rekneskapsrevisjon. Den økonomiske situasjonen i Samnanger kommune.**
Kontrollutvalet sin uttale om Samnanger kommune sin årsrekneskap for 2015 hadde bl.a. med desse opplysningane:

- driftsrekneskapan viser kr 153.356.763 til fordeling drift, og
- eit rekneskapsmessig meirforbruk på kr. 982.363.
- negativt netto driftsresultat var på kr 797.448.

Rådmannen skreiv m.a. slik i si årsmelding:

«Kommunen sin økonomi er vanskeleg. Først og fremt skuldast det at inntektene våre frå kraftproduksjonen svikter. Inntektene frå sal av konsesjonskraft har stupt frå 6,3 mill. kroner i 2010 til 1,5 mill. kroner i 2015. Det er dramatisk for ein kommune som er så avhengige av desse midlane i den ordinære drifte. I planlegginga vår må me nok legge til grunn at inntektene i 2015 vil vera det «normale»».

Rådmann skriv mellom anna vidare:

«Den økonomiske situasjonen i Samnanger kommune er krevjande. Samanlikna med andre bruker me fleire kroner stort sett på alle områda, og det bør derfor vera all grunn til å gjennomføra innsparingar utan at det fører til uforsvarlege tenester.»

Oppsummering / tilrådingar frå kontrollutvalet vedr. årsrekneskap og årsmelding for 2015:

- Kontrollutvalet merkar seg at det økonomiske driftsresultatet for 2015 er svakt, og ligg under både gjennomsnittet i landet og TBU sine anbefalingar.
- Kontrollutvalet vil presisera at tilrådingar frå revisor i revisjonsrapport nr. 6 må følgjast opp. Det vert peika på at det vil vera særleg viktig å prioriterer arbeidet med å utarbeide skriftlege rutinar i 2016.
- Kontrollutvalet merkar seg og at nivået på lånegjeld i 2015 er svært høgt, og at disposisjonsfondet er svært svakt.
- Årsmeldinga for 2015 gjev ei god skildring av drifta av kommunen i året som gjekk.
- Kontrollutvalet vil tilrå at kommunestyret prioriterer å styrka disposisjonsfondet.

13 Skattoppkrevjarfunksjonen.

Kontrollutvalet har og hatt kommunen sitt skatterekneskap, årsmeldinga frå skatteoppkrevjar og kontrollrapport frå Skatteetaten for 2015 til handsaming.

Kontrollrapporten frå Skatteetaten konkluderer med at skatteoppkrevjarfunksjonen i Samnanger kommune totalt sett for 2015, i det alt vesentlige vert utført på ein tilfredsstillande måte, og i samsvar med gjeldande regelverk.

14 Tilsyn frå Fylkesmannen

Når Fylkesmannen, eller andre statlege organ, gjennomfører tilsyn i kommunane, vert det utarbeida rapport etter tilsynet. I rapportar etter slik gjennomgang av tenesteområde, gjev Fylkesmannen, og andre, tilråding, melding eller pålegg til kommunen om kva som bør følgjast opp innanfor saksfeltet. Når påpeikingane er følgd opp / utført på ein tilfredsstillande måte, sender Fylkesmannen melding om at tilsynssaka er avslutta. Kontrollutvalet ser det som ei av sine oppgåver å følgja med i slike tilsynssaker.

Kontrollutvalet har fått orientering om følgjande tilsyn i Samnanger kommune i 2016:

- Tilsyn med NAV Samnanger, frå Fylkesmannen (gjennomført i 2015)
- Tilsyn med Samnanger kommune – sentraladministrasjon, frå Arbeidstilsynet
- Tilsyn med barnevern-, helsestasjons- og skulehelsetenesta og psykisk helse, frå Helsetilsynet
- Tilsyn med samfunnstryggleik og beredskapsarbeid, frå Fylkesmannen

15 Andre saker / orienteringssakene i kontrollutvalet i 2016:

- Søkna om ekstraløyving med bakgrunn i konsekvensar for dei budsjett-rammene kommunestyret sette for kontroll- og tilsynsarbeid
- Framlegg om budsjett for kontrollutvalet sitt ansvarsområde i 2017, og
- Budsjettstatus for KUV-budsjett undervegs i 2016
- Tertialrapportar for kommunerekneskapen og finansforvaltning
- Budsjettbrev frå Fylkesmannen for Samnanger kommune
- Orienteringssak om sak vedr. «Tilbod på økonomisk analyse om ressursbruk i Samnanger kommune».
- Kontrollutvalet oppmoda guppa som arbeider med nytt delegasjonsreglement for Samnanger kommune om å sjå på bruk av hasteparagrafen § 13 i Kommuneleva.
- Orientering om utbyggingsprosjekt i kommunen og rutinar for prosjektrekneskap
- Orienteringssak om reguleringsplan for Bjørkheim
- Orienteringssak om bruk av kaien i Rolvsvåg
- Utvalet har og som faste punkt på saklista - gjennomgang av møteprotokollar frå kommunestyret, formannskapet og hovudutvala.

16 Vurdering av evalueringsarbeid frå kontrollutvalet i forrige valperioden.

Kontrollutvalet har som målsetjing å følgja opp nokre av punkta som kom fram ved oppsummering etter evaluering av kontrollutvalsarbeidet i forrige valperiode. Dei viktigaste punkta til oppfølging er:

- Viktig med god opplæring, gjerne spreidd utover året. Opplæring i forståing av roller, oppgåver og ansvar både for KUV og KST.
- Ønskjer å vidareføra at nokre møter vert planlagt utanfor kommunehuset.

Samnanger 13.02.2017

Brigt Olav Gåsdaal
Leiar i kontrollutvalet